

Dialog z Mozartem

*75-lecie NFM Filharmonii
Wrocławskiej*

Bassem Akiki – dyrygent
Alicja Kieruzalska – fagot
NFM Filharmonia Wrocławska

75^{lat}
Filharmonii
Wrocławskiej

Program

Peter Eötvös (*1944)

Dialog mit Mozart – Da Capo für Orchester [13']

Nino Rota (1911–1979)

Koncert fagotowy [18']

I. Toccata

II. Recitativo

III. Andantino

Wolfgang Amadeus Mozart (1756–1791)

Symfonia g-moll KV 550 [27']

I. Molto allegro

II. Andante

III. Menuetto

IV. Allegro assai

Zadziwiający geniusz Mozarta wyniósł go ponad wszystkich „mistrzów wszystkich epok i we wszystkich dziedzinach sztuki” – ocenił niegdyś Richard Wagner i trudno odmówić mu racji. Kompozycje wiedeńskiego klasyka do dziś zachwycają niezwykłą melodyjnością i bogactwem wyrazu, a doskonałość proporcji jego dzieł stała się przedmiotem matematycznych analiz. Muzykę Wolfganga Amadeusa Mozarta cenili Ludwig van Beethoven, Fryderyk Chopin, Gioacchino Rossini, Piotr Czajkowski, Gustav Mahler czy Witold Lutosławski, którzy nawiązywali do jego dzieł w sposób bezpośredni bądź pośredni. Hołd oddawali mu również przedstawiciele innych dyscyplin, w tym filozofii i nauk ścisłych. Dla Alberta Einsteina muzyka Mozarta stanowiła „odbicie wewnętrznego piękna wszechświata” i tak jak teoria względności „istniała od zawsze i tylko czekała na jej odkrycie”.

Do swoistego dialogu z Mozartem stanął między innymi węgierski kompozytor Peter Eötvös. Jest on autorem dzieła *Dialog mit Mozart – Da Capo für Orchester*, które powstało w 2016 roku na zamówienie Mozarteumorchester Salzburg, pragnącej uczcić 175-lecie swojego istnienia (zespół został założony w 1841 roku przez żonę Mozarta Konstancję i ich synów – Franza Xavera oraz Carla Thomasa). Do swojej kompozycji Eötvös wplótł kilka Mozartowskich melodii zaczerpniętych z notatników wiedeńczyka, w większości jednak wcześniej niewykorzystanych. Węgier rozwinął je, przekształcił, zdekonstruował i ukazał we współczesnej szacie brzmieniowej. Dzieło Eötvösa to bardzo ciekawa, niezwykle barwna kompozycja o rozbudowanej partii perkusyjnej, która dostarcza słuchaczowi wiele radości w śledzeniu muzycznego dialogu.

Nino Rota popularność zdobył przede wszystkim jako twórca muzyki filmowej. Hołdujący muzycznej tradycji, obdarzony niezwykłą inwencją melodyczną oraz dbający o efektowną instrumentację kompozytor stał się prawdziwym mistrzem gatunku. Szczególne uznanie widzów oraz krytyków zdobył, pisząc muzykę do filmów Federica Felliniego, takich jak *La Strada*, *La dolce vita* i *8^{1/2}*, a także do *Romea i Julii* Franca Zeffirellego czy dwóch pierwszych części kultowego *Ojca chrzestnego* Francisa Forda Coppoli (a to tylko kilka spośród stu pięćdziesięciu dzieł Roty). Znacznie mniej znana jest autonomiczna twórczość włoskiego kompozytora. W jego dorobku znajdziemy utwory orkiestrowe, kameralne i chóralskie, w tym pełen humoru i wdzięku *Koncert fagotowy*, który dzisiajszego wieczoru usłyszymy w wykonaniu Alicji Kieruzalskiej – fagocistki NFM Filharmonii Wrocławskiej oraz LutosAir Quintet. *Koncert fagotowy*, ukończony w 1977 roku, ma tradycyjną budowę trzyczęściową. Rozpoczyna go dynamiczna *Toccata*, po której następuje spokojne, snujące się *Recitativo*, poprzedzone kadencją fagotu. Ostatnią część stanowi niepokojący temat w tempie *Andantino*, poddawany sześciu wariacjom.

Na zakończenie dzisiejszego wieczoru zabrzmiał jedno z najszlachetniejszych dzieł Mozarta, znane nie tylko statym bywalcom filharmonii, lecz także szerszej publiczności – za sprawą specjalistów od marketingu, którzy uczynili z niego element współczesnej popkultury. Mowa tu o *Symfonii g-moll* KV 550, jednym z trzech ostatnich dzieł w tym gatunku, które Mozart skomponował w ciągu trzech miesięcy 1788 roku. Symfonia ta istnieje w dwóch autorskich wersjach – z klarnetami w obsadzie bądź bez nich. Wydaje się, że autor starał się przekroczyć w niej granice epoki, tworząc muzykę niezwykle ekspresyjną i wyrażającą osobiste emocje. Jednocześnie pod względem klarowności formy Mozart pozostał przedstawicielem klasycznych ideałów – zachowania równowagi i umiaru. Ponurej, romantycznej w wyrazie części pierwszej, *Molto allegro*, kompozytor przeciwstawił liryczne *Andante*. Do poważnego nastroju powrócił jednak wraz z *Menuetto*. Catość zwieńczył gwałtownym *Allegro assai*.

Przez lata odbiór *Symfonii g-moll* był jednak zróżnicowany. Robert Schumann akcentował jej lekkość i wdzięk, wskazując nawiązania do stylu opery buffa i podając za przykład dość radosne brzmienie części ostatniej, która wydawała mu się nie do pogodzenia z interpretacją sugerującą, że w utworze dominuje „strach i cierpienie”. Inni natomiast podkreślali pesymistyczny, fatalistyczny, ale jednocześnie nowatorski charakter dzieła. Takie spojrzenie uzasadnił Alfred Einstein (muzykolog, znawca twórczości Mozarta oraz romantyzmu), pisząc: „I jeśli przeniesiemy się wyobraźnią w tamtą epokę, która nie lubiła oglądać cudzych dramatów bez zastony narzuconej wstydliwie przez powściągliwość lub wyraźną przesadę, zrozumiemy, że mogli współcześni Mozarta uważać tę symfonię za »okropną«”. Dziś z pewnością jest ona jednym z najbardziej cenionych, ale też lubianych dzieł wiedeńskiego klasyka.

Skład NFM Filharmonii Wrocławskiej:

I skrzypce

Radostaw Pujanek, Bartosz Bober, Ewa Dragon, Elżbieta Bolsewicz, Dorota Bobrowicz, Maria Brzuchowska, Anna Undak, Malwina Kotz

II skrzypce

Wojciech Hazuka, Wioletta Porębska, Marzanna Kałużny, Ewa Kowol-Stencel, Andrzej Michna, Dorota Stawinoga-Morawiec

Altówki

Bożena Nawojcka, Michał Mazur, Marlena Grodzicka-Mysłak, Bogustawa Dmochowska

Wiolonczele

Maciej Młodawski, Wojciech Fudala, Ewa Dymek, Lidia Broszkiewicz

Kontrabasy

Janusz Musiał, Czesław Kurtok, Jan Galik

Flety

Jan Krzeszowiec, Henryk Rymarczuk

Obój

Justyna Stanek

Obój, rożek angielski

Stefan Matek

Klarnety

Michał Siciński, Jan Tatarczyk

Fagoty

Katarzyna Zdybel-Nam, Bernard Mulik

Waltornie

Adam Wolny, Łukasz Łacny

Trąbki

Aleksander Kobus, Piotr Bugaj

Puzon

Paweł Maliczowski

Kotły

Diego Yañez Busto

Perkusja

Mitosz Rutkowski, Adrian Schmid

Harfa

Malwina Lipiec-Rozmystowicz

Fortepian

Katarzyna Falana

Czelesta

Barbara Sas

Organizator:

NFM – instytucja kultury miasta Wrocławia współprowadzona przez:

